

Reglement werkwijze Restitutiecommissie 2023

De Restitutiecommissie,

gelet op artikel 4, zesde lid, van het Instellingsbesluit Restitutiecommissie,

Besluit het bij besluit van 12 juli 2021 vastgestelde en op 15 juli 2021 in werking getreden Reglement werkwijze Restitutiecommissie 2021 als volgt te wijzigen:

Artikel 8, tweede lid, wordt als volgt gelezen:

"2. Het advies of bindend advies wordt ondertekend door de voorzitter of plaatsvervangend voorzitter en een ander lid van de Restitutiecommissie."

Toelichting

Artikel 8, tweede lid, wordt aldus gewijzigd dat het advies of bindend advies wordt ondertekend door leden van de Restitutiecommissie, dus niet mede door de secretaris. Op deze wijze wordt aansluiting gezocht bij de gebruikelijke gang van zaken in geval van bindend advies en arbitrage, waarbij het mede-ondertekenen door een secretaris niet gebruikelijk is.

Artikel 11, eerste lid, wordt als volgt gelezen:

"1. In geschillen over de gebondenheid van partijen aan een bindend advies is de rechtbank Den Haag bij uitsluiting bevoegd.

Toelichting

Met de wijziging van 'Nederlandse rechter' in 'rechtbank Den Haag' wordt beoogd duidelijk te maken aan welke Nederlandse rechter een geschil kan worden voorgelegd over de gebondenheid aan een bindend advies van de Restitutiecommissie. Vragen of de Nederlandse rechter rechtsmacht toekomt als een verzoeker in het buitenland woont, zullen zich niet voordoen, omdat de algemeen geldende hoofdregel is dat de Nederlandse rechter rechtsmacht heeft omdat de *gedaagde* (Staat, provincie, gemeente, stichting of particulier) altijd zijn woonplaats of gewone verblijfplaats in Nederland zal hebben.

Artikel 11, tweede lid, wordt als volgt gelezen:

"2. Het bindend advies kan alleen worden vernietigd op grond van het bepaalde in artikel 7:904, eerste lid, Burgerlijk Wetboek"

Toelichting

Met het tweede lid wordt beoogd duidelijk te maken wat de beslissingsmaatstaf is voor de op basis van artikel 11, eerste lid, bevoegde rechter.

Aan artikel 11 wordt een **derde lid** toegevoegd, luidende

"3. De bevoegdheid tot het instellen van een vordering tot vernietiging vervalt twee maanden na de dag van verzending van het bindend advies."

Toelichting

Met de toevoeging van een derde lid wordt een mogelijke onduidelijkheid weggenomen in het huidige artikel 11, tweede lid, over het tijdstip waarop de termijn van twee maanden een aanvang neemt. Bij de redactie is aansluiting gezocht bij de regeling van vernietiging van arbitrale uitspraken (art. 1064a, tweede lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering).

Slotbepaling; inwerkingtreding

Deze wijziging treedt in werking met ingang van 6 oktober 2023 en is vanaf die datum mede van toepassing op alsdan lopende verzoeken om een advies of bindend advies. Zij wordt met haar toelichting gepubliceerd op de website van de Restitutiecommissie.

Vastgesteld door de Restitutiecommissie op 6 oktober 2023.

Integrale tekst 2023

Vanaf 6 oktober 2023 luidt het Reglement werkwijze Restitutiecommissie als volgt:

Artikel 1. Begripsomschrijvingen

1. In dit reglement wordt verstaan onder:
 - a. Expertisecentrum: Expertisecentrum Restitutie Cultuurgoederen en Tweede Wereldoorlog van het NIOD-Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies;
 - b. Instellingsbesluit: het Instellingsbesluit Restitutiecommissie;
 - c. partijen: de verzoeker of verzoekers en de bezitter;
 - d. verzoek: verzoek om restitutie;
 - e. verzoeker: degene die verzoekt om restitutie van het cultuurgoed.
2. Ook de overige begripsbepalingen van het Instellingsbesluit Restitutiecommissie zijn op dit reglement van toepassing.

Artikel 2. Beoordeling of het verzoek inhoudelijk in behandeling wordt genomen

1. De Restitutiecommissie beoordeelt eerst op grond van § 1 van de bijlage bij het Instellingsbesluit of het verzoek inhoudelijk in behandeling wordt genomen.
2. Als het cultuurgoed in het bezit is van een ander dan de Staat, is voor het inhoudelijk in behandeling nemen tevens vereist dat beide partijen op verzoek van de Restitutiecommissie binnen vier weken verklaren dat zij dit reglement, de bijlage bij het Instellingsbesluit en de beslissing van de Restitutiecommissie over het verzoek als bindend aanvaarden. De Restitutiecommissie kan deze termijn verlengen.

Artikel 3. Verdere schriftelijke behandeling

1. Zodra de Restitutiecommissie het verzoek inhoudelijk in behandeling neemt, stelt zij partijen in de gelegenheid binnen zes weken een toelichting te geven en nadere informatie te verstrekken.
2. De Restitutiecommissie kan in iedere stand van de behandeling:
 - a. zelfstandig inlichtingen inwinnen;
 - b. onderzoek door het Expertisecentrum laten verrichten;
 - c. partijen de mogelijkheid bieden binnen een daarbij gestelde termijn een reactie te geven;
 - d. verlangen dat een partij binnen een daarbij gestelde termijn nadere informatie of nadere stukken verstrekt, zoals een verklaring voor erfrecht.

Artikel 4. Toezenden van stukken en afschriften

1. Alle stukken en afschriften worden in beginsel uitsluitend digitaal verzonden. Een betrokkene kan een papieren versie vragen.
2. Van de stukken die de Restitutiecommissie van een partij ontvangt of naar een partij zendt, zendt zij de andere partij afschrift.
3. Als de verzoeker of verzoekers een derde als vertegenwoordiger hebben aangewezen, zendt de Restitutiecommissie alle stukken of afschriften niet alleen naar de

vertegenwoordiger, maar ook rechtstreeks naar verzoekers via hun aan de Restitutiecommissie bekende e-mailadressen.

4. Het derde lid lijdt uitzondering voor zover:
 - a. een verzoeker de Restitutiecommissie meedeelt dat hij toezending niet langer op prijs stelt, of
 - b. als er meer verzoekers zijn, zij er de voorkeur aan geven dat toezending slechts aan een of enkelen van hen plaatsvindt.

Artikel 5. Onderzoek

1. Het Expertisecentrum legt de resultaten van het onderzoek dat het in opdracht van de Restitutiecommissie verricht, in een feitenoverzicht neer.
2. Het Expertisecentrum kan verlangen dat een partij ten behoeve van dat onderzoek binnen een daarbij te bepalen termijn nadere informatie of nadere stukken verstrekt. Het kan de termijn verlengen.
3. Het Expertisecentrum stelt eerst een concept-feitenoverzicht op. Het zendt dit rechtstreeks naar partijen.
4. Dezen kunnen hun schriftelijke reactie hierop binnen zes weken bij het Expertisecentrum indienen.
5. De Restitutiecommissie nodigt het Expertisecentrum ter vergadering uit ter bespreking van het – eventueel bijgestelde – concept-feitenoverzicht en de ontvangen reacties.
6. Stappen die het Expertisecentrum naar aanleiding hiervan zet, worden in het definitieve feitenoverzicht van het Expertisecentrum verantwoord, waarna het Expertisecentrum dit naar de Restitutiecommissie zendt.
7. De Restitutiecommissie zendt dit terstond naar partijen.
8. Dezen kunnen hun schriftelijke reactie hierop binnen zes weken bij de Restitutiecommissie indienen.
9. De Restitutiecommissie is zowel bij de aanvang als tijdens het onderzoek van het Expertisecentrum het aanspreekpunt voor vragen in verband met het onderzoek.
10. De Restitutiecommissie kan voorts getuigen of deskundigen horen of door haar aan te wijzen deskundigen een onderzoek laten uitvoeren. Zij kan ermee volstaan het verslag hiervan naar partijen te zenden, waarop partijen binnen twee weken kunnen reageren.

Artikel 6. Mondelinge behandeling

1. De Restitutiecommissie behandelt het verzoek in beginsel ook mondeling, zo nodig meer dan eenmaal.
2. Zij nodigt partijen en het Expertisecentrum daarvoor zo spoedig mogelijk uit na de in artikel 5, achtste of tiende lid, gestelde termijn, of na die ingevolge artikel 8a verlengde termijn.
3. Zij kan van mondelinge behandeling afzien, indien:
 - a. beide partijen aan mondelinge behandeling geen behoefte hebben, of
 - b. het verzoek gelet op artikel 2 kennelijk niet voor inhoudelijke behandeling in aanmerking komt.
4. Partijen kunnen uiterlijk twee weken voor de mondelinge behandeling stukken naar de Restitutiecommissie zenden.
5. Aan de mondelinge behandeling nemen vanuit en namens de Restitutiecommissie tenminste drie leden deel. Als voorzitter van de mondelinge behandeling treedt de voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter, of, bij hun verhindering, een der andere leden op.
6. Het is wenselijk dat de verzoeker of ten minste een van de verzoekers persoonlijk aan de mondelinge behandeling deelneemt, ook als een derde als vertegenwoordiger is aangewezen.
7. De Restitutiecommissie kan partijen toestaan ook getuigen of deskundigen aan de mondelinge behandeling te laten deelnemen en door haar te doen horen, mits hun

namen en adressen uiterlijk twee weken voor de mondelinge behandeling zijn meegedeeld.

8. Partijen en hun vertegenwoordigers kunnen in de gelegenheid worden gesteld via een digitale beeldverbinding aan de mondelinge behandeling deel te nemen. Zij kunnen dat ook verzoeken voor de in het zesde lid bedoelde getuigen of deskundigen.
9. Van de mondelinge behandeling wordt een verslag gemaakt, dat naar partijen wordt gezonden.

Artikel 7. Toezenden concept van het advies of bindend advies

1. Voordat de Restitutiecommissie haar advies of bindend advies vaststelt, zendt zij partijen een concept daarvan:
 - a. binnen zes weken na de mondelinge behandeling, of, als meermalen een mondelinge behandeling is gehouden, na de laatste daarvan, of
 - b. als zij van mondelinge behandeling hebben afgezien, binnen zes weken na de in artikel 5, achtste of tiende lid, gestelde termijn of na die ingevolge artikel 8a verlengde termijn.
2. Zij stelt partijen in de gelegenheid binnen zes weken schriftelijk op het concept te reageren.

Artikel 8. Toezenden van het advies of bindend advies

1. De Restitutiecommissie stelt het advies of bindend advies vast binnen zes weken na de in artikel 7, tweede lid, gestelde termijn of na die ingevolge artikel 8a verlengde termijn, tenzij zij aanleiding ziet voor nader overleg met partijen of voor een nader onderzoek van het Expertisecentrum.
2. Het advies of bindend advies wordt ondertekend door de voorzitter of plaatsvervangend voorzitter en een ander lid van de Restitutiecommissie.
3. De Restitutiecommissie zendt haar advies uitsluitend naar de minister.
4. Zij zendt haar bindend advies naar partijen, met afschrift aan de minister.

Artikel 8a. Verlenging of verkorting van een termijn

Een bij of krachtens dit reglement gestelde termijn kan zo nodig met dezelfde termijn worden verlengd, of zo nodig worden verkort.

Artikel 9. Afgifte van het cultuuro goed en kosten van partijen

Als het verzoek een cultuuro goed betreft dat in het bezit is van een ander dan de Staat:

- a. geschiedt de afgifte ter plaatse waar het zich bevindt, tenzij de Restitutiecommissie anders bepaalt;
- b. komen de kosten die partijen zelf maken voor de behandeling van het verzoek en voor de uitvoering van het bindend advies, voor hun eigen rekening, tenzij de Restitutiecommissie anders bepaalt.

Artikel 10. Publicatie van het advies of bindend advies

De Restitutiecommissie maakt haar advies of bindend advies op haar website of anderszins openbaar, zo nodig onder anonimisering van persoonlijke gegevens, tenzij zwaarwegende belangen van een partij zich daartegen verzetten.

Artikel 11. Bevoegde rechter ingeval van een bindend advies

1. In geschillen over de gebondenheid van partijen aan een bindend advies is de rechtbank Den Haag bij uitsluiting bevoegd.
2. Het bindend advies kan alleen worden vernietigd op grond van het bepaalde in artikel 7:904, eerste lid, Burgerlijk Wetboek.
3. De bevoegdheid tot het instellen van een vordering tot vernietiging vervalt twee maanden na de dag van verzending van het bindend advies.

Artikel 12. Aansprakelijkheid

De voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, leden, secretaris en overige medewerkers van de Restitutiecommissie zijn niet aansprakelijk voor enig handelen of nalaten met betrekking tot een aan de Restitutiecommissie voorgelegd verzoek.

Artikel 13. Geheimhouding

Onverminderd de artikelen 4, 7, 8 en 10, is de Restitutiecommissie verplicht tot geheimhouding van alle gegevens betreffende partijen, waarvan zij bij de behandeling heeft kennisgenomen.

Artikel 14. Wraking en verschoning

1. Een lid van de Restitutiecommissie kan door een partij worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden die het vormen van een onpartijdig oordeel kunnen bemoeilijken.
2. De voorzitter beslist op het verzoek tot wraking. Betreft het verzoek de voorzitter zelf, dan beslist de plaatsvervangend voorzitter. De beslissing wordt partijen medegedeeld.
3. Op grond van feiten of omstandigheden bedoeld in het eerste lid kan een lid van de Restitutiecommissie zich verschonen. Hij is hiertoe verplicht, als de voorzitter van oordeel is dat bedoelde feiten of omstandigheden zich ten aanzien van dat lid voordoen.

Artikel 15. Onvoorzien

In een geval waarin dit reglement niet voorziet, beslist de Restitutiecommissie naar redelijkheid en billijkheid.

Artikel 16. Citeertitel

Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement werkwijze Restitutiecommissie 2023.

Artikel 17. Intrekking voorgaande reglement

1. Het Reglement inzake adviesprocedure in het kader van artikel 2, tweede lid, en artikel 4, tweede lid, Besluit adviescommissie restitutieverzoeken cultuurgoederen en Tweede Wereldoorlog is bij besluit van 12 april 2021 met ingang van 22 april 2021 ingetrokken.
2. Op voor 22 april 2021 aanhangig gemaakte verzoeken om restitutie van een cultuurgoed dat in het bezit is van een ander dan de Staat, blijft het in het eerste lid bedoelde reglement van toepassing, tenzij beide partijen hebben verzocht het Instellingsbesluit Restitutiecommissie en het Reglement werkwijze Restitutiecommissie 2021 toe te passen.

Artikel 18. Inwerkingtreding

1. Dit Reglement treedt in werking met ingang van 6 oktober 2023.

Contactgegevens en verdere informatie, waaronder het [Reglement zoals dat gold sedert 15 juli 2021](#) en de toelichting hierbij, zijn te vinden op de website van de Restitutiecommissie: www.restitutiecommissie.nl.